

Compagnie Marius speelt samen met Jan Decorte 'Niks of niks'

# 'Bij ons is het publiek gast, geen klant'

**BRUSSEL** • Waas Gramser en Kris Van Trier van Compagnie Marius zetten het nieuwe jaar in met een hoofd vol plannen. Dit weekend nog spelen ze het luisterspel van Beckett *Allen die vallen* op het Antwerpse festival Wintervuur. Volgende week gaan ze in première met *Niks of niks*, de nieuwe voorstelling van Jan Decorte.

DOOR STIJN DIERCKX

Hun eerste kus repeteerden ze grondig in de coulissen van het piepjonge tg STAN (1991). In 1994 zaten ze samen met Guy Cassiers bij tg Maten, in 1997 richtten ze De Onderneming op, om in 2006 met hun eigen Comp. Marius de boer op te gaan. Toen waren ze nog met twee. Waas Gramser en Kris Van Trier hebben elkaar gevonden in het theater. "De speelvloer, dat moet ongeveer het enige terrein zijn waarop onze tegenstellingen moeiteloos harmoniseren." Dat ze het vaak oneens zijn, daar zijn ze het over eens. Daarover, en over hun grote liefde voor Jan Decorte, zo blijkt.

**Niks of niks is jullie vijfde samenwerking met Jan Decorte, het klikt tussen Bloet vzw en Comp. Marius?**

Waas Gramser: "Zeer zeker, Jan noemt ons zelf zijn 'kleine Shakespeare-liga'. Dat vind ik wel een fijn compliment."

Kris Van Trier: "We kennen elkaar ondertussen door en door. Jan werkt vanuit een sterk vertrouwen in de oordeelkundigheid van de acteurs die hij kiest. Bij de eerste tekstrepetitities is hij niet eens meer aanwezig. Hij zegt: 'Als ik de nood zou voelen om te repeteren of om jullie bij te sturen, dan had ik andere mensen moeten kiezen.' Die grote vrijheid, daar willen we ten volle van profiteren. Met Jan samenwerken betekent voor ons puur spelplezier. We hoeven ons geen zorgen te maken over de organisatorische kant van het verhaal: we moeten enkel instappen, zoals toeristen, op vakantie in een schoon land."

**Een welgekomen 'vakantie' te midden van de drukke tijden voor Comp. Marius?**

Gramser: "Welja, maar niet drukker dan gewoonlijk, hoor. Wij zijn het hele jaar door met meerdere projecten tegelijk bezig, het enige verschil is dat er nu belangstelling komt vanuit de vakpers. Aangezien wij hoofdzakelijk met openluchttheater bezig zijn, vallen de meeste van onze premières tijdens de zomervakantie, en dus niet buiten het theaterseizoen. *De Morgen* heeft in 2008 de schouwspelers van *Allen die vallen* gerecenseerd, maar voor de rest is het jaren geleden dat we nog eens iets lazen over onze voorstellingen."

Van Trier: "Vele van onze projecten kun je ook niet zomaar eenduidig onder de podiumkunsten klasseren. Zoals onze 'Zomerbibliotheek': elke dag van de grote vakantie kunnen jong en oud boeken komen lezen in openlucht. In die parkbibliotheek programmeren we dagelijks ook tal van activiteiten, zoals een literair programma of muzikale avonden. We experimenteren ook wekelijks met teksten die we daar ter plekke op twee dagen in een voorstellingetje gieten. Dat zijn voor Comp. Marius dus minstens even intensieve maanden als nu, het wordt alleen niet zo op de voet gevolgd door de culturele sector."

**Bovendien spelen jullie heel vaak in Frankrijk. Dwingt de openluchtformule jullie naar zuidse oorden?**



■ Kris Van Trier (l.) en Waas Gramser: 'Wij spreken zowel de doorgewinterde theaterganger als de leek aan.'

**KRIS VAN TRIER:**  
Jan Decorte werkt vanuit een sterk vertrouwen in zijn spelers. Bij de eerste repetities is hij niet eens aanwezig

Van Trier: "Deels, maar het ligt veeleer aan onze filosofie. We willen met ons theater midden in de wereld staan, in de brede realiteit van alledag. Op het vlak van publiekswerking hebben ze in Frankrijk de voorbije jaren een ongelooflijke expertise opgebouwd, daar weten ze ondertussen heel goed hoe ze de buitenwijken in moeten trekken. Onze werkwijze sluit daar mooi bij aan, en inspireert dus meerdere programmatoren."

Gramser: "Onze manier van spelen komt voort uit de traditie van Maatschappij Discordia. We nemen afstand van de psychologie van het personage, maar houden van verhalen en schuwen de emotie niet. We spreken zowel de doorgewinterde theaterganger als de leek aan. Dat ligt ook aan onze tekstkeuzes. Wij opteren vaak voor materiaal van rasvertellers en maken een heel rechtstreekse vorm van theater. Bij de opvoeringen van onze 'Trilogie' (*Marius, Fanny en César*, bewerking naar Pagnol, SD) in de faubourgs van Toulon en Marseille zaten moslimmeisjes zusterlijk naast tachtigjarige vissersvrouwen op onze houten

tribune. Gewoon te genieten, tussen het wiet smorend uitschot. Dat was werkelijk fantastisch om zien."

Van Trier: "Uitschot is overdreven, dat was een bende gastjes die met veel lawaai kwamen aanscheuren op hun brommertjes. En ja, ze zaten tussendoor een paar jointjes te smoren."

Gramser: "Ik had er in elk geval schrik van. Maar ook zij zaten even later enthousiast te kijken."

**Bij zowat al jullie voorstellingen krijgt het publiek ook iets te eten en te drinken.**

Van Trier: "Als jij thuis volk over de vloer hebt, bied je hen toch ook iets aan? Wij beschouwen ons publiek meer als gasten dan als klanten."

Gramser: "Het zijn misschien grote woorden, maar die gewoonte komt voort uit onze persoonlijke behoefte om het humane karakter van het theater te behouden in alle segmenten. We drijven de emancipatie van de toneelspeler verregaand door. We willen ons om veel meer bekommeren dan alleen onze rol: op alle vlakken proberen we onze smaak met mensen te delen. Als wij zelf het publiek verwelkomen en kaartjes staan te scheuren aan de ingang, dan heeft dat dus niets met gebrek aan professionalisme te maken, integendeel."

**Jullie staan sinds 1991 onafscheldelijk op de planken, maar scheurden driemaal af van andere gezelschappen. Zijn jullie enkel compatibel met elkaar?**

Van Trier: "Compatibel? Werkelijk in alles zijn we tegenpolen. Er is slechts een klein

**WAAS GRAMSER:**

Op een dag de Bourla kunnen overnemen en er eindelijk een écht open huis van maken: een fantastische droom

stukje dat vanzelfsprekend is tussen ons: met twee theater maken. Dan valt alles samen. Jammer genoeg moeten we ons het merendeel van de tijd ook bezighouden met al het logistieke gedoe rond een voorstelling. Dat levert zoveel ruzie op dat het telkens als een verademing voelt als we weer samen aan een toneelstuk kunnen werken."

Gramser: "Het was nooit onze ambitie om met zijn tweeën een soort winkeltje te drijven. Maar ik vind het blijkbaar niet vanzelfsprekend om deze zoektocht met anderen te delen. Ik ervaar bij Kris een breed verantwoordelijkheidsbesef dat ik onder spelers herken bij de mensen van tg STAN, Maatschappij Discordia en 't Barre Land. Met andere acteurs is die collectieve verantwoordelijkheid minder vanzelfsprekend, dat is een groot gemis."

"Al droom ik er wel van om ooit een groter gezelschap te vormen. Niet als Comp. Marius, ons groepje functioneert prima zoals het nu is. Maar op een dag de Bourla kunnen overnemen, en er eindelijk een écht open huis van maken samen met een

aantal gelijkgezinden, als tijdelijk repertoiregezelschap, dat lijkt mij fantastisch."

Van Trier: "Stel je voor: de Bourla in handen van een aantal kleinere gezelschappen, heel divers, maar van dezelfde strekking. We zouden toch een bijzondere dynamiek op gang kunnen brengen in de stad? Dat huis zou zeven dagen op zeven, vierentwintig uur per dag open moeten zijn, voor een zo breed mogelijk publiek."

**Jullie praten over de Bourla terwijl ik plannen met het Middelheimpark hoorde waaien?**

Gramser: "In 1999 besloten we in een 'vrolijke kwaai bui' om in openlucht te spelen, simpelweg omdat we geen speelplek vonden. Wel, de plannen om onze kantoren in mobiele containers in het Middelheimpark te huisvesten, zijn in een tweede vrolijke kwaai bui gesmeed."

Van Trier: "Middelheim wil onze gastheer zijn voor een losse periode tussen drie maanden en drie jaar. We merken bij onze locatievoorstellingen dat toevallige passanten vaak nieuwsgierig halt houden bij onze opbouw of repetities. In dat mooie beeldenpark zullen wij vanaf het najaar 2012 voor zowel jogger als kunstliefhebber een levend, bewoond kunstwerkje zijn."

**i** *Allen die vallen/Luisterspel*: nog tot en met 8 januari, dagelijks om 12.30 uur bij Comp. Marius thuis. Info en tickets: [www.wintervuur.be](http://www.wintervuur.be)

*Niks of niks*: 12, 13, 14 januari Kaaltheater, daarna op tournee door Vlaanderen en Nederland. Speellijst, info en tickets: [www.kaaltheater.be](http://www.kaaltheater.be)